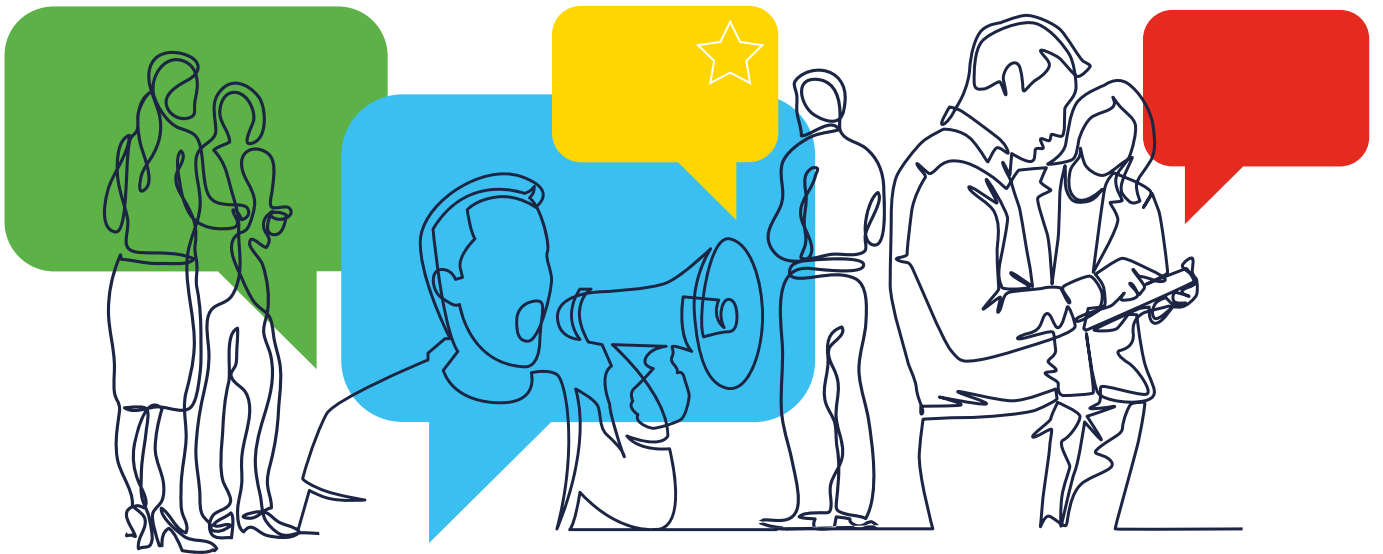

EUROOPPALAINEN KANSAL AISALOITE

Menettelyn vaiheet

| SISÄLLYS

Ensimmäinen ylikansallinen osallistuvan demokratian väline	3
Kansalaisaloitteen valmistelu ja rekisteröinti	5
Tuenilmausten keruu	8
Kansalaisaloitteen toimittaminen komissiolle, aloitteen käsittely ja komission päätös	11

Onko mielessäsi aihe, josta pitäisi säätää EU:n tasolla?

Onko Euroopan komissiolla toimivalta esittää säädöksiä aiheestasi?

Jos näin on, voit tehdä eurooppalaisen kansalaisaloitteen.

1

Ensimmäinen ylikansallinen osallistuvan demokratian väline

Eurooppalaisen kansalaisaloitteen avulla EU-kansalaiset voivat käyttää demokraattista valtaa ja vaikuttaa EU:n politiikkaan.

Kansalaisaloitteella voi pyytää Euroopan komissiota tekemään lainsäädäntöehdotuksen, jos se koskee alaa, jolla EU voi säätää lakeja. Komissio ei kuitenkaan ole velvollinen esittämään lainsäädäntöä, vaan se voi myös päättää ryhtyä muihin toimiin, jotka tukevat aloitteen tavoitteita.

Jos kansalaisaloitteelle saadaan yli miljoona allekirjoitusta, aloitteen järjestäjät pääsevät keskustelemaan aloitteestaan komission edustajien kanssa. Lisäksi he saavat tilaisuuden esitellä sitä julkisessa kuulemistilaisuudessa Euroopan parlamentissa, joka arvioi, onko aloitteella poliittista tukea.

Vaikka komissio ei ryhtyisikään toimiin aloitteen perusteella, kansalaisaloitehanke on aina erinomainen tilaisuus herättää keskustelua ja solmia yhteistyösuhteita maasta toiseen. Jos komissio päättää tehdä asiasta säädösehdotuksen, sen käsittelevät yleensä sekä Euroopan parlamentti että EU:n neuvosto, tai joissakin tapauksissa neuvosto yksin. Jos ne hyväksyvät ehdotuksen, säädös tulee voimaan.

Monissa maissa on käytössä myös oma valtakunnallinen kansalaisaloite (esim. Suomessa, Espanjassa, Itävallassa, Italiassa, Latviassa, Liettuassa, Portugalissa, Puolassa ja Sloveniassa). Eurooppalainen kansalaisaloite on kuitenkin ainoa virallinen vaikuttamisen väline, jota eri maiden asukkaat voivat käyttää yhdessä. Vaadittava kannattajien määrä on suhteellisesti pienempi kuin kansallisella tasolla: eurooppalaiselle kansalaisaloitteelle on kerättävä vähintään 1 miljoona allekirjoittajaa, mikä on noin 0,2 prosenttia EU-kansalaisten kokonaismäärästä.

Kansalaisaloitteen ansiosta EU-kansalaisilla on nyt Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston ohella oikeus pyytää Euroopan komissiota esittämään uutta lainsäädäntöä.

Eurooppalaisen kansalaisaloitteen viralliset säännöt ovat kansalaisaloiteasetuksessa.

Tässä asiakirjassa kuvataan kansalaisaloitemenettelyn vaiheet pääpiirteissään ja annetaan linkkejä lähteisiin, joista saa tarkempaa tietoa.

Uudet säännöt käytössä tammikuusta 2020 alkaen

Euroopan komissio esitti kansalaisaloiteasetuksen perusteellista uudistamista syyskuussa 2017. Uusi asetus hyväksyttiin huhtikuussa 2019, ja sitä alettiin soveltaa tammikuussa 2020.

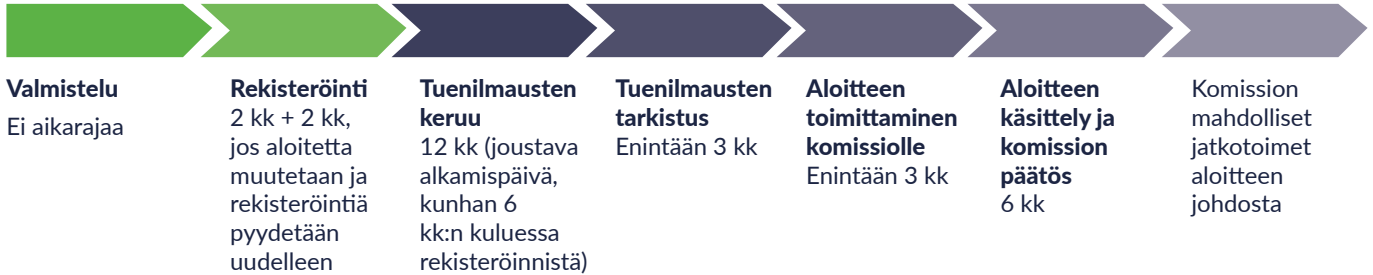
Tärkeimmät muutokset ovat seuraavat:

- kansalaisaloitteen järjestäjien työvaiheilla on entistä **pidemmät määräajat**
- **kaikilla EU-kansalaisilla on nyt mahdollisuus allekirjoittaa aloitteita** asuinpaikastaan riippumatta
- allekirjoittajien alaikäraja voidaan kansallisella päätöksellä alentaa **16 vuoteen**
- valmisteluvaihe → järjestäjät voivat hyödyntää **verkkofoorumia** ja perustaa virallisen organisaation, joka on **oikeushenkilö**
- rekisteröintivaihe → kaksivaiheinen menettely, jonka aikana järjestäjät voivat tarvittaessa korjata ehdotustaan
- aloite voidaan rekisteröidä osittain, ja **Euroopan komissio kääntää maksutta aloitteen sisällön** ja liitteen kaikille EU:n virallisille kielille
- tuenilmausten keruu → **joustava tuenilmausten keruun alkamispäivä ja vain kahdenlaisia tuenilmauslomakkeita**
- **yksi keskitetty komission ylläpitämä online-keruujärjestelmä**, jota voi käyttää maksutta (järjestäjät voivat halutessaan perustaa oman järjestelmän, jos aloite rekisteröidään **viimeistään vuonna 2022**)
- kaikkiin EU-maihin perustetaan yhteyspisteitä, joista järjestäjät saavat maksutta tietoa ja apua
- aloitteen käsittelyaika komissiossa → **6 kuukautta**, jotta komissio voi kuulla kansalaisia ja sidosryhmiä laajemmin ja analysoida aloitetta perusteellisemmin.

2

Kansalaisaloitteen valmistelu ja rekisteröinti

Vinkkejä

- Jos sinulla on yleisluontoista kysyttävää EU:sta, ota yhteyttä [Europe Direct -palveluun](#).
- Suunnittele kansalaisaloitekampanja huolellisesti etukäteen. Mitä aiemmin valmistelut aloitetaan, sitä parempi.
- Yhteistyökumppanit voivat auttaa aloitteen laadinnassa ja rahoituksessa tai osallistua kampanjointiin ja allekirjoitusten keräämiseen. Mitä vahvemmat ja laajemmat taustajoukot aloitteella on, sitä todennäköisemmin kannattajia saadaan riittävästi. Lisätietoa seuraavissa ohjeasiakirjoissa: **Yhteistyökumppanien haku, Varainhankinta**
- Muihin aloitteisiin voi tutustua [kansalaisaloiterekisterissä](#).
- Kannattaa ottaa yhteyttä sellaisiin [Euroopan parlamentin jäseniin](#), jotka ovat ajaneet samantyyppisiä asioita, joita kansalaisaloitteessa ajetaan.
- Kampanjalle voi hankkia tunnettuja keulakuvia, joiden avulla aloite saa laajempaa julkisuutta.

Aloitteen valmistelu

EU:n ja komission toimivalta

Ennen kansalaisaloitteen tekemistä on tarkistettava, että suunnitteilla olevan aloitteen aihe kuuluu sellaiseen politiikan alaan, jolla EU voi säätää lakeja ja jolla komissiolla on toimivalta tehdä säädösehdotuksia perussopimusten mukaisesti.

Tarkempaa tietoa EU:n toimivaltaan kuuluvista aloista on ohjeasiakirjassa **Kansalaisaloitteen laadinta**. EU:n kansalaisaloitefoorummin neuvontapalvelusta saa tapauskohtaista apua aloitteen valmisteluun.

Järjestäjärhmä

Kansalaisaloitetta varten on perustettava järjestäjärhmä, joka vastaa aloitteesta virallisesti.

Sen jäsenten joukossa on oltava vähintään 7 EU-kansalaista, jotka asuvat 7:ssä eri EU-maassa (heidän ei tarvitse olla eri maiden kansalaisia). Näiden jäsenten on oltava ikänsä puolesta oikeutettuja äänestämään Euroopan parlamentin vaaleissa. Aloitteelle on nimettävä yhteyshenkilöt eli edustaja ja varaedustaja. Heidät voidaan valita edellä mainittujen järjestäjärhmän 7 jäsenen joukosta, tai he voivat olla ryhmän muita jäseniä. Komissio julkaisee virallisessa kansalaisaloiterekisterissä järjestäjärhmän kaikkien jäsenten nimet ja yhteyshenkilöiden sähköpostiosoitteet.

Järjestäjryhmä voi halutessaan perustaa kansalaisaloitteen hallinnointia varten oikeushenkilön jonkin EU-maan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jos oikeushenkilö on perustettu, sitä koskevat tiedot on annettava aloitteen rekisteröintipyyntönsä.

| Aloitteen rekisteröinti

Rekisteröintilomakkeen täyttäminen

Jotta aloite voidaan rekisteröidä, järjestäjryhmän edustajan on luotava kansalaisaloiterekisteriin **järjestäjien käyttäjätili** omaa sähköpostiosoitettaan käyttäen. Tässä yhteydessä hänen on annettava perustiedot aloitteesta. Aloitteen kuvauksessa saa olla enintään 1 200 merkkiä (ilman välilyöntejä) ja liitteessä enintään 5 000 merkkiä (ilman välilyöntejä).

Rekisteröinnin vahvistus ja kansalaisaloitteen julkaisu

Kahden kuukauden kuluessa rekisteröintipyyntöstä komissio tekee päätöksen kansalaisaloitteen rekisteröinnistä, jos kaikki ehdot täyttyvät. Saman päivänä komissio julkaisee aloitteen kansalaisaloiterekisterissä ja lähettää vahvistuksen järjestäjille.

Jos aloite ei kuulu selvästi komission toimivaltaan, vaikka se täyttää kaikki muut ehdot, komissio ilmoittaa asiasta järjestäjille **1 kuukauden kuluessa** rekisteröintipyyntöstä. Tällöin järjestäjät voivat **muuttaa aloitteensa vaatimusten mukaiseksi ja pyytää rekisteröintiä uudelleen**. Järjestäjät voivat myös pitää aloitteensa ennallaan tai peruuttaa sen, jolloin päätöksestä on ilmoitettava komissiolle **2 kuukauden kuluessa** komission ilmoituksesta. Komissio tekee lopullisen päätöksen rekisteröinnistä **1 kuukauden kuluessa**.

Komissio voi myös päättää **rekisteröidä aloitteen osittain** – tällöin rekisteröidään vain ne osat (mm. päätavoitteet), jotka eivät selvästi ylitä komission toimivaltaa tehdä ehdotus unionin säädökseksi.

Tämän jälkeen aloitteen kuvaus (enintään 1 200 merkkiä) ja liite (enintään 5 000 merkkiä) käännetään komissiossa.

Yksilöllistä neuvontaa saa tarvittaessa [EU:n kansalaisaloitefoorum](#)in neuvontapalvelusta.

Vinkkejä

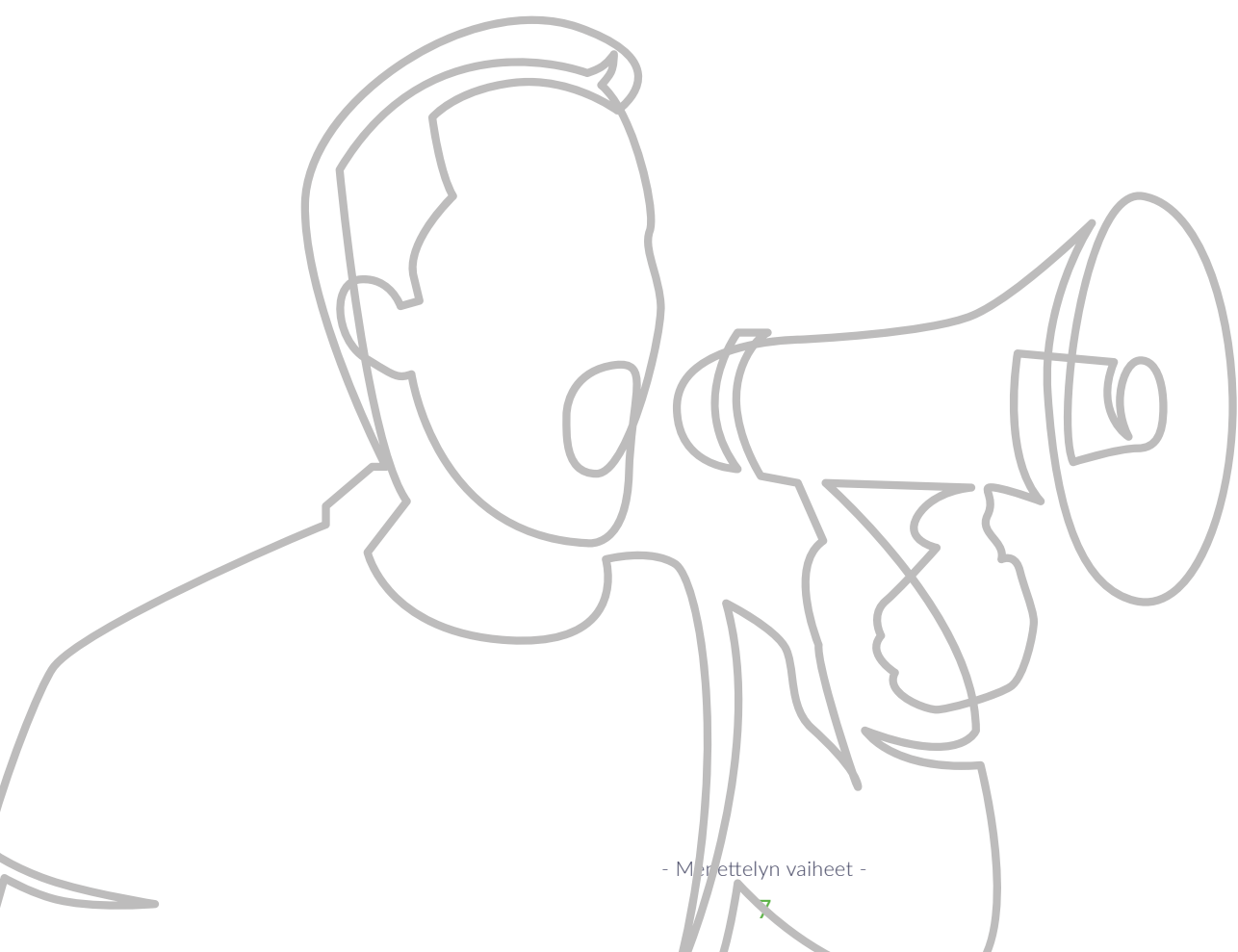
- Järjestäjät hallinnoivat kansalaisaloitetta käyttäjätilinsä avulla. Tilillä on tiedot menettelyn vaiheista, ja sen kautta toimitetaan aloite ja muu aineisto vastaanottajille ja viestitään komission kanssa.

Menettelyn aikana järjestäjien on toimitettava säännöllisesti tiedot lähteistä, joista kustakin kansalaisaloitekampanja saa rahoitusta tai muuta tukea yli 500 euron arvosta/vuosi.

Jos komissio ei rekisteröi kansalaisaloitetta, se toimittaa järjestäjille päätöksensä perustelut ja tietoa muutoksenhakukeinoista.

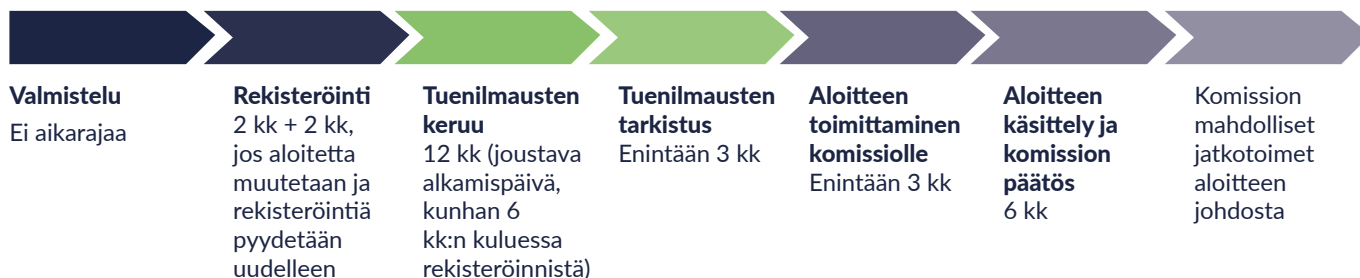

Lisätietoa kansalaisaloitteen valmistelusta ja rekisteröinnistä on [EU:n kansalaisaloitefoorumissa](#) ja [kansalaisaloitesivustolla](#).

3

Tuenilmausten keruu

Kansalaisaloitteen järjestäjillä on **12 kuukautta** aikaa kerätä aloitteelleen vähintään miljoona tuenilmausta. Tietyn maakohtaisen vähimmäismäärän pitää ylittyä ainakin 7 maassa (ks. kartta). **Järjestäjät voivat itse valita päivämäärän**, jolloin tuenilmausten kerääminen aloitetaan. Keräys on aloitettava **6 kuukauden kuluessa** aloitteen rekisteröintipäivästä, ja aloituspäivä on ilmoitettava komissiolle vähintään 10 työpäivää ennen kyseistä päivämäärää.

Tuenilmaukset voi allekirjoittaa verkossa tai paperilomakkeilla. Allekirjoittajien on oltava **EU-kansalaisia ja iältään oikeutettuja äänestämään Euroopan parlamentin vaaleissa** (äänioikeusikärajana on 18 vuotta muissa maissa paitsi Itävallassa, Maltalla ja Kreikassa). Jos jokin maa päättää alentaa allekirjoittajien alaikärajan 16 vuoteen, siitä on ilmoitettava komissiolle.

Allekirjoittajien maakohtaiset vähimmäismäärät (1.2.2020 tai sen jälkeen rekisteröidyt kansalaisaloitteet)

Lisätietoja: https://europa.eu/citizens-initiative/thresholds_fi

Paperilomakkeiden on oltava kansalaisaloiteasetuksen liitteessä III olevien mallien mukaisia, ja niissä on oltava aloitteesta vastaavat tiedot kuin rekisterissä. Jos aloite on rekisteröity vain osittain, lomakkeissa on ilmoitettava komission rekisteröintipäätöksen mukaisesti, mitkä osat aloitteesta on rekisteröity.

Koko menettelyn ajan järjestäjien on huolehdittava tietosuojalainsäädännön noudattamisesta.

| Tuenilmausten keruujärjestelmä

Komissio tarjoaa järjestäjien käyttöön maksutta **keskitetyn online-keruujärjestelmän**.

Lisää vinkkejä on ohjeasiakirjassa **Kansalaisaloitteen tiedotuskampanja**

HUOM!

Järjestäjien omia keruujärjestelmiä voi käyttää vain, jos kansalaisaloite rekisteröidään vuoden 2022 loppuun mennessä.

Lisätietoa allekirjoitusten keruuvaiheesta on ohjeasiakirjassa **Tuenilmausten keruu**.

Vinkkejä

- Kansalaisaloitekampanjaa varten tarvitaan erillinen toimintasuunnitelma EU:n tasolle, valtakunnalliselle tasolle ja paikallistasolle.
- Aloitteen aihe on syytä kuvata selvästi ja konkreettisin arkipäivän käsittein, jotta kansalaiset kokevat sen tavoitteet omikseen.
- Kun kampanjassa käytetään kansallisia kieliä, ihmiset voivat helpommin perehtyä ja sitoutua aloitteeseen.
- Aloitteen aihe kannattaa linkittää paikalliseen ja valtakunnalliseen politiikkaan ja päivänpoliittiseen keskusteluun.
- Kampanjassa voi hyödyntää henkilökohtaisia kontakteja ja yhteistyökumppanien verkostoja.
- Mitä vahvemmat paikalliset ja valtakunnalliset taustajoukot aloitteella on, sitä helpommin allekirjoitusten kerääminen sujuu.
- Vapaaehtoiset avustajat ovat kampanjan tärkein ja tehokkain voimavara. Kampanja-aktiivien pitää osata kertoa aloitteen tavoitteista ja tietää, miten kansalaisaloitemenettely etenee. Apuna voi käyttää tiedotusaineistoa, jota Euroopan komissio on laatinut kaikilla EU:n virallisilla kielillä.
- Pidä kaikki osapuolet ajan tasalla! Kampanjaan osallistuvien motivaatio pysyy yllä, kun heille tiedotetaan säännöllisesti allekirjoitusten keruun etenemisestä.
- Kampanjointi kannattaa keskittää maihin, joissa aloitteen aihe on jo saanut julkisuutta ja kannatusta.
- Tiedotuksessa voi hyödyntää sosiaalista mediaa ja muita tiedotus- ja viestintävälineitä. Käytä lehdistöä viisaasti.
- Allekirjoitusten keruussa on syytä muistaa maakohtaiset allekirjoitusten vähimmäismäärät.
- Festivaaleilla ja muissa tapahtumissa, joihin kokoontuu suuria yleisöitä, kannattaa kerätä allekirjoituksia paperilomakkeilla. Samalla on hyvä tilaisuus rekrytoida uusia vapaaehtoisia avustajia.

| Tuenilmausten tarkistus

Kun tuenilmausten keruu-aika on päättynyt (12 kuukauden kuluttua tai jo sitä ennen, jos järjestäjät niin haluavat) ja jos aloitteelle on saatu riittävästi kannatusta, järjestäjillä on **3 kuukautta** aikaa toimittaa tuenilmaukset tarkastettaviksi.

Järjestäjien on pyydetävä kunkin EU-maan toimivaltaisia kansallisia viranomaisia hyväksymään tuenilmaukset, jotka on kerätty kyseisessä maassa.

Jos tuenilmauksia kerätään verkossa komission **keskitetyllä järjestelmällä**, komissio huolehtii niiden toimittamisesta viranomaisille.

Tuenilmausten siirto hoidetaan komission **suojatun tiedostojenvaihtopalvelun** kautta. Kaikki tuenilmauslomakkeet (sekä sähköiset että skannatut paperiset) voidaan ladata järjestelmään salatussa muodossa.

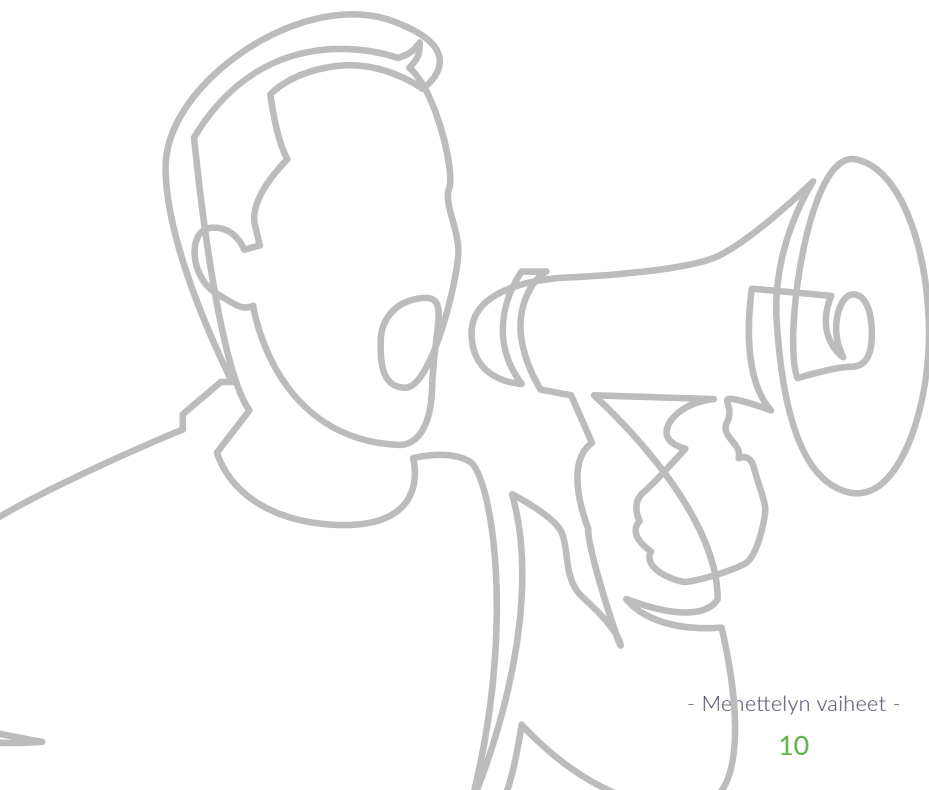
Tuenilmaukset on toimitettava eri maiden viranomaisille kansalaisaloiteasetuksen liitteessä V olevaa lomaketta käyttäen.

Kansallisten viranomaisten on annettavat todistukset hyväksytyistä tuenilmauksista **3 kuukauden kuluessa**.

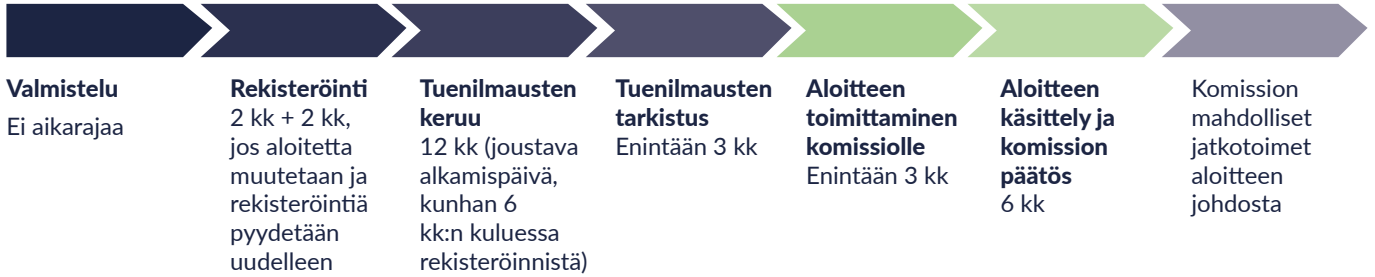
Vinkkejä

- Viranomaiset eivät välttämättä hyväksy kaikkia tuenilmauksia. Varmuuden vuoksi niitä kannattaakin kerätä kustakin maasta vaadittua vähimmäismäärää enemmän.

4

Kansalaisaloitteen toimittaminen komissiolle, aloitteen käsittely ja komission päätös

| Aloitteen toimittaminen komissiolle

Kun järjestäjät ovat saaneet kansallisilta viranomaisilta viimeisenkin todistuksen tuenilmausten määrästä, heillä on **3 kuukautta** aikaa toimittaa aloitteensa Euroopan komissiolle. Komissiolle on lähetettävä järjestäjien käyttäjätilin kautta kansalaisaloiteasetuksen liitteessä VII oleva lomake ja (paperiset tai skannatut) kopiot EU-maiden viranomaisten todistuksista.

| Aloitteen käsittely komissiossa

Kansalaisaloitteen julkaisu ja komission edustajien tapaaminen

Kun komissio vastaanottaa aloitteen, jolle on todistetusti saatu riittävästi tuenilmauksia, se julkaisee asiasta ilmoituksen kansalaisaloiterekisterissä ja toimittaa aloitteen muille EU:n toimielimille ja EU-maiden parlamenteille.

1 kuukauden kuluessa siitä, kun kansalaisaloite on toimitettu komissiolle, järjestetään kokous, jossa aloitteen järjestäjät voivat esitellä aloitetta komission edustajille.

Julkinen kuulemistilaisuus Euroopan parlamentissa

3 kuukauden kuluessa järjestäjät saavat tilaisuuden esitellä aloitteensa julkisessa kuulemistilaisuudessa Euroopan parlamentissa. Myös Euroopan komissio osallistuu tähän kuulemistilaisuuteen. Parlamentti varmistaa, että alan julkiset ja yksityiset edunvalvojat ovat tasapuolisesti edustettuina, ja

Vinkkejä

- Järjestäjien kannattaa valita edustajikseen komission tapaamiseen ja Euroopan parlamentin kuulemistilaisuuteen kansalaisaloitteen aiheeseen parhaiten perehtyneet henkilöt.
- Edustajien pitää osata esittää asiansa vakuuttavasti ja selkeästi. Harjoitus tekee mestarin!

arvioi aloitteen poliittisen tuen. Kuulemistilaisuuden jälkeen parlamentti voi pitää täysistuntokeskustelun ja antaa poliittista tukea koskevan päätöslauselman.

Euroopan komission päätös

Komissio antaa 6 kuukauden kuluessa kansalaisaloitteen julkaisemisesta ja Euroopan parlamentin kuulemistilaisuuden jälkeen tiedonannon, jossa kerrotaan, mihin toimiin se aikoo mahdollisesti aloitteen perusteella ryhtyä. Tiedonannossa esitetään myös päätöksen perustelu ja toimien suunniteltu aikataulu.

Euroopan parlamentti arvioi sittemmin komission toimet.

Vinkkejä

- Malti on valttia! Komission lakiehdotuksen valmistelu voi olla pitkälinen prosessi. Kannattaa seurata sen etenemistä vaiheesta toiseen (esim. kuulemiset, vaikutusten arviointi yms.) ja ajaa asiaansa edelleen aktiivisesti.
- Käsittelyn seuraaminen on tärkeää, koska komissio jatkaa aloitteen seuranta ja pitää mahdollisuuksien mukaan yhteyttä järjestäjiin.

Muita tapoja vaikuttaa EU:n politiikkaan

Jos eurooppalainen kansalaisaloite ei ole sopiva väline jonkin asian ajamiseen, tarjolla on myös muita mahdollisuuksia vaikuttaa EU:n politiikkaan.

Tämän asiakirjan sisältämä tieto on riippumatonta, eikä sen voida katsoa edustavan Euroopan komission tai minkään muun EU:n toimielimen tai kansallisen toimielimen näkemyksiä. Komissio ei ole vastuussa mistään tämän asiakirjan tietojen käytöstä.